

SAGE Nitel Araştırmalar Kılavuz Kitabı

Norman K. Denzin - Yvonna S. Lincoln

...Geleceğin Fikirleri...

SAGE Nitel Araştırmalar Kılavuz Kitabı

Orjinal Adı: The SAGE Handbook of **Qualitative Research** Fifth Edition
(Copyright © 2018 by SAGE Publications, Inc.)

Editörler: Norman K. Denzin - Yvonna S. Lincoln

Çeviri Editörleri: Prof. Dr. Gülay Ekici - Dr. Öğr. Üyesi Sabahattin Yeşilçınar

ISBN: 978-605-7523-56-3

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu bölüm yazarlarına aittir.

Copyright © Vizetek

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Vizetek Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi'ne aittir. Vizetek izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

Sayın Okuyucularımız, bandrolsüz yayınları satın almamanızı diliyoruz.

Yayın Koordinatörü: Ferit RESULOĞULLARI

Kapak Tasarımı & Mizanpaj: Sadık HANGÜL

1. Baskı: Ankara - Mayıs, 2021

Baskı:

Vadi Grafik Tasarım ve Reklamcılık Ltd. Şti. İvedik Org. San. 1420. Cad. No: 58/1
Yenimahalle/ANKARA

Tel: 0 312 395 85 71

Yayıncı Sertifika No: 41575

Matbaa Sertifika No: 47479

İletişim:

Harbiye Mah. Hürriyet Cad. No: 56/A Dikmen Çankaya/ANKARA

Tel.: (0312) 482 00 11

Web: www.vizetek.com.tr

E-mail: vizeteyayincilik@gmail.com

SAGE Nitel Araştırmalar Kılavuz Kitabı

Norman K. Denzin - Yvonna S. Lincoln

Çeviri Editörleri

Prof. Dr. Gülay Ekici - Dr. Öğr. Üyesi Sabahattin Yeşilçınar

İçindekiler

Ön söz	vii
Çeviri Önsözü.....	xix
1. Giriş Nitel Araştırma Disiplini ve Uygulaması.....	1
<i>Norman K. Denzin ve Yvonna S. Lincoln</i>	
KISIM I : ALANI KONUMLANDIRMA	27
2. Sosyal ve Eğitsel Araştırmalarda Nitel Sorgulamanın Tarihi	27
<i>Frederick Erickson</i>	
3. Nitel Araştırmada Etik ve Siyaset	67
<i>Clifford G. Christians</i>	
4. Etik, Araştırma Yönetmeliği ve Eleştirel Sosyal Bilim	85
<i>Gaile S. Cannella ve Yvonna S. Lincoln</i>	
KISIM II : UZLAŞILAMAYAN PARADİGMALAR VE PERSPEKTİFLER.....	99
Norman K. Denzin ve Yvonna S. Lincoln	99
5. Paradigmatik Tartışmalar, Çelişkiler, Ortaya Çıkan Karışıklıklar ve Güncellemeler	111
<i>Yvonna S. Lincoln, Susan A. Lynham ve Egon G. Guba</i>	
6. Milenyumun İlk On Yılında Feminist Nitel Araştırmalar Gelişmeler, Zorluklar, Beklentiler ..	149
<i>Virginia Olesen</i>	
7. Feminist Nitel Araştırmalar Araştırmanın Ortaya Çıkan Hatları	177
<i>Marjorie L. DeVault</i>	
8. Eleştirel Irk Teorisi ve Irkçılık Sonrası Hayali.....	197
<i>Jamel K. Donnor ve Gloria Ladson-Billings</i>	
9. Yerel Metodolojiler Ortaya Koymak Araştırma Sınıfına Yazılan Bir Mektup.....	217
<i>Margaret Kovach</i>	
10. Eleştirel Pedagoji ve Nitel Araştırma İlerleyen Brikolaj.....	239
<i>Joe L. Kincheloe, Peter McLaren, Shirley, R. Steinberg ve Lilia D. Monzó</i>	
11. Yeni Teknolojiler Çağında Kültürel ve Sosyal Çalışmalar için Yöntemler	265
<i>Paula Saukko</i>	
12. Queer/Quare Teorisi Dünya Kurgusu ve Yöntemleri	281
<i>Bryant Keith Alexander</i>	
KISIM III : SORGULAMA STRATEJİLERİ	315
13. Araştırmanın Pazarlanması Nitel Araştırma İçin Çıkarımlar.....	329
<i>Julianne Cheek</i>	
14. Durum Çalışması Yöntemi	349
<i>Thomas A. Schwandt ve Emily F. Gates</i>	

15. Performans Etnografyası	367
<i>Judith Hamera</i>	
16. Etnodrama ve Etnotiyatro Performans Olarak Araştırma	385
<i>Johnny Saldaña</i>	
17. Yapılandırmacı Analitik Geliştirme	403
<i>James A. Holstein</i>	
18. Gömülü Teori Geliştirme ve Sosyal Adalet Araştırması	419
<i>Kathy Charmaz, Robert Thornberg ve Elaine Keane</i>	
19. Çeşitleme (Triangulation)	453
<i>Uwe Flick</i>	
20. V...e...r...i, Veri++, Veri ve Birtakım Sorunsallar	471
<i>Mirka Koro-Ljungberg, Maggie MacLure ve Jasmine Ulmer</i>	
21. İnsan Hakları Adına (Ben Dinlemeden Önce) (Nasıl) Konuşman Gerekliğini Söylüyorum.	495
<i>Antije Krog</i>	
22. Devlet Şiddeti Üzerine Eleştirel Katılımcı Eylem Araştırması İktidar, Ayrıcalık ve Mülksüzleştirmenin Çatlak Hatlarına Karşı Şahitlik Etmek	503
<i>María Elena Torre, Brett G. Stoudt, Einat Manoff ve Michelle Fine</i>	
KISIM IV : DENEYSEL MATERYAL TOPLAMA VE ANALİZ YÖNTEMLERİ	527
23. Gözetlenen Dünyada Gözlem	537
<i>Jack Bratich</i>	
24. Anlatı Araştırması Kuramsal ve Yöntemsel Olgunluk	557
<i>Susan E. Chase</i>	
25. Eleştirel Sanat Temelli Sorgulama Direniş Politikasının Performansları	573
<i>Susan Finley</i>	
26. Görüşme	589
<i>Svend Brinkmann</i>	
27. Görsel Araştırma	613
<i>Eric Margolis ve Renu Zunjarvad</i>	
28. Otoetnografi ve Diğer Edimsel Somutlaştırma ve Ütopya için Bir Teklif	641
<i>Tami Spry</i>	
29. Dijital İnternet Çağında Etnografi Alanlardan Akışlara, Açıklamalardan Müdahalelere.	665
<i>Annette N. Markham</i>	
30. Konuşma ve Metin Analizi	685
<i>Anssi Peräkylä ve Johanna Ruusuvaori</i>	
31. Kurgulanan Dünyalar ve Kurgulanan Dünyalarda Odak Grup Araştırması	707
<i>George Kamberelis Greg Dimitriadis ve Alyson Welker</i>	
32. Teori ile Düşünme Nitel Araştırma için Yeni Bir Analitik	733
<i>Alecia Y. Jackson ve Lisa A. Mazzei</i>	

33. İş Birlikçi Sorgulamalar Arasında Bir Alan Yaratmak	753
<i>Jonathan Wyatt, Ken Gale, Susanne Gannon ve Bronwyn Davies (JKSB)</i>	
KISIM V : YORUMLAMA, DEĞERLENDİRME VE AÇIKLAMA SANATI VE UYGULAMALARI.....	771
34. Kanıt, Kriter, Politika ve Siyaset Bilimi Eğitsel ve Sosyal Araştırmada Kalite ve Faydalılık Üzerine Tartışmalar	781
<i>Harry Torrance</i>	
35. Nitel Araştırmada "Titizlik ve Güvenduyulabilirliğe" Yeni Bir Bakış.....	811
<i>Janice Morse</i>	
36. Yazmak Bir Araştırma Yöntemi.....	835
<i>Laurel Richardson ve Elizabeth Adams St. Pierre</i>	
37. Oturma Odasındaki Fil veya Kanıt Politikalarıyla İlgili Söyleşiyi Genişletme.....	857
<i>Norman K. Denzin</i>	
38. Anlatım Etnografyasını Yaratıcı Kurgusal Olmayanla ve Anı ile Örmek.....	873
<i>Barbara Tedlock</i>	
39. Nitel Değerlendirme Paydaşlarla Yöntemler, Etik ve Politika	887
<i>Peter Dahler-Larsen</i>	
KISIM VI : Nitel Araştırmanın Geleceği.....	909
40. Nitel Araştırma ve Küresel Denetim Kültürü Verimlilik, Hesap Verebilirlik ve Olasılık Politikaları.....	917
<i>Marc Spooner</i>	
41. Nitel Araştırmada Kritik Konular	939
<i>David A. Westbrook</i>	
42. Sonsöz "Yeniden İşlevselleştirilmiş Etnografi" ye Doğru	947
<i>Yvonna S. Lincoln ve Norman K. Denzin</i>	
Dizin.....	953

Ön söz

SAGE Nitel Araştırmalar Kılavuz Kitabı'nın beşinci baskısı, dördüncü baskı gibi adeta yeni bir cilttir. Dördüncü baskıdaki yazarların yaklaşık üçte ikisinin yerini yeni yazarlar almaktadır. Dahası, bu baskıda 57 yeni bölüm yazarı ve / veya ortak yazar vardır. Aşağıdaki konular dahil olmakla beraber tamamen 16 yeni bölüm söz konusu: Milenyumun ilk on yılında feminist nitel araştırmalar, eleştirel sosyal bilim, eleştirel pedagoji ve brikolaj, yeni bilim çalışmaları, nitel araştırmacının pazarlanması, veriler ve problematiği, çeşitleme, gözetlenen dünyada gözlem, teori ile düşünme, işbirlikli yazma, titizlik ve güvendenilabilirlik (rigor), küresel denetim kültürü, sosyal adalet için dönüştürücü araştırma, insan hakları, yerli araştırma, kanıt, politika, bilim ve hükümet, yorumlayıcı geçerliliği değerlendirme kriterleri, temsil modelleri, geçerlilik çeşitleri, nitel araştırmalar ve teknoloji, queer teorisi, performans etnografisi, anlatı araştırması, sanat temelli sorgulama, online etnografinin politikası ve etiği, analitik metodolojiler, yazma stratejileri, politika ve nitel değerlendirme, nitel araştırmacının geleceği, nitel araştırma öğretimi, konuşma ve metin, kurgulanan dünyalarda odak grupları ve nitel sonrası yöntemler. Bu baskıda daha önceki tüm yazarlar orijinal katkılarını önemli ölçüde revize etmişlerdir, çoğu durumda tamamen yeni ve farklı bir bölüm oluşturmuşlardır; bazıları ise yeni yazarlar, yeni sesler olarak dahil olmuşlardır.

Kılavuz Kitabı'n birden fazla sosyal bilim ve beşeri bilimler okuyucusu var ve olmaya devam edecektir: nitel araştırmaların nasıl yapılacağını öğrenmek isteyen lisansüstü öğrencileri; alan hakkında daha iyi bilgi sahibi olmayı isteyen ilgili öğretim elemanları; nitel araştırma metodolojilerinin öneminin farkında olan ve alandaki son gelişmeler hakkında bilgi edinmek isteyen politika yapımcılar ve *Kılavuz Kitabı*'nın diğer alanlarından birinde uzman olan fakat aynı zamanda alandaki en son gelişmelerden haberdar olmak isteyen öğretim üyeleri. Bu kitlenin bu kadar büyük olacağını hiç düşünmemiştik. *Kılavuz Kitabı*'nın lisans ve lisansüstü araştırma yöntemleri derslerinde kullanılan bir kitap haline geleceğini de hayal etmemiştik. Fakat yazdık ve 2013 yılında sınıfta kullanılmak üzere için üç yeni ciltsiz kitap oluşturduk: *Nitel Araştırmaların Doğası*, *Nitel Araştırma Yöntemleri* ve *Nitel Materyalleri Toplama ve Yorumlama*.

SAGE Nitel Araştırma Kılavuz Kitabı'nın beşinci baskısı, dördüncü baskının bittiği yerde devam ediyor. Geçtiğimiz yirmi yıl boyunca, eleştirel nitel araştırma olgunlaştı veya daha doğrusu başka bir tarihsel aşamadan geçti¹. 1980'lerin nitel-nicel paradigma savaşlarından, görünüşte bir gecede dergiler², kılavuz kitapları³, ders kitapları⁴, tez ödülleri⁵, yıllık seçkin dersler⁶ ve bilimsel dernekler⁷ ortaya çıktı. Bu oluşumların tümü nitel araştırmacının bazı versiyonlarına ayrılmıştır (bakınız Erickson, Bölüm 2, bu cilt). Akademisyenler yeni bir araştırma alanı olan bir çeşit toplumsal hareketin ortasındaydılar; yeni bir söylem oluşmuştu, ya da öyle görünüyordu ve geliştirdi.

Nitel araştırmacılar gururla masada yerini aldı. Öğrenciler çalışma ve akıl hocalığı için lisansüstü programlara akın etti. Nitel ve karma yöntem modellerinde öğretim yaygınlaştı. Artık NİCEL ve NİTEL programları vardı. Feminizmden yapısalcılığa, postmodernizm, postkolonyalizm, postyapısalcılık, postpostivizm, postcientivizm, Marksizm ve post-konstrüktivizme kadar ırkçı ve sıralı post-izmlerden oluşan bir gökkuşağı koalisyonu hâkim oldu (bkz. Erickson, Bölüm 2, bu cilt).

Bütün bunlar karmaşık bir tarihsel alan, teröre karşı küresel bir savaş, üçüncü bir metodolojik hareket (Teddlie & Tashakkori, 2011), akademide yönetsel ve denetime dayalı bir ekonominin yeniden dirilişini, yeni seslerin sessizliği, dar görüşlü etik inceleme kurullarına yönelik küresel zorlukların, sekizinci evrenin başlangıcı veya sonu içinde ve aleyhinde gerçekleşti (Denzin & Lincoln, 2005, s.3).⁸ Metodolojik olarak tartışmalı yakın geçmişte, nitel araştırmacılar, Kuzey Amerika eğitiminde Geride Hiç Bir Çocuk Kalmasın (No Child Left Behind) Yasası ile bağlantılı kanıta dayalı sosyal hareketle karşı karşıya kaldıkları bilimsel

tepkinin ötesine geçtiler (bkz. Hatch, 2006). Aynı zamanda, birçok kişi, diğerlerinin kucakladığı şeye, yani sorgulamaya çoklu ve karma yöntem araştırması (MMR) yaklaşımına karşı çıktı (bkz. Teddlie & Tashakkori, 2011; ayrıca bu ciltte Morse, Bölüm 35). Çok fazla insan için MMR, paradigma savaşının başka bir versiyonuydu, nicel araştırmacılar bir kez daha nitel sorgulamanın kullanımı için alanlar yarattı.

Dolayısıyla, 21. yüzyılın ikinci on yılının sonuna doğru, bir kez daha belirsiz, açık uçlu ütopyik bir geleceğe doğru ilerlemenin zamanı geldi. Yeni alanlar açma, akademiye sömürgeleştirme, yerli sesler için yeni alanlar yaratma, yeni söylemleri keşfetme zamanı, yeni kimlik politikaları, yeni eşitlik ve sosyal adalet kavramları, yeni eleştirel etnografi biçimleri, yeni performans sahneleniyor. İnsanları ve kişisel sıkıntılarını sosyal adalet metodolojileriyle birleştirmenin yeni yollarını bulmalıyız. Bu müdahaleleri, sorunların kamu meselelerine ve kamu meselelerinin sosyal politikaya dönüştürüldüğü kurumsal alanlarla ilişkilendirmede daha başarılı olmalıyız. Bu tehlikeli zamanlarda neoliberalizmin yapılarına karşı geri adım atmakta acımasız olmalıyız. Aynı zamanda, yakın geçmişe yeniden bakmalıyız (yani, bu kuşağın 1980'lerin paradigma savaşları versiyonuna). Feminist, yerli, sömürgeleştirici, eleştirel ırk, sosyal adalet, yapısal, postyapısal, postkalitatif, kurumsal inceleme kurulu (IRB), MMR çatışmalarından neler öğrendik?

Kritik bir çerçeve bu projenin merkezinde yer almaktadır. Uygulama, politika, eylem, sonuçlar, performanslar, söylemler, kalbin metodolojileri ve umut, sevgi, bakım, affetme ve iyileşme pedagojilerini ayrıcalıklı kılar. Sınırdaki olanlar için ve sınırdaki olanlarla konuşur. Özgürleştirici bir felsefe olarak ırkçılık, yoksulluk ve cinsiyetçilikle etkileşimde bulunan bireylerin yaşamları üzerindeki sonuçlarını incelemeye kendini adanmıştır.

İleride, nitel sorgulamaya yönelmeye devam eden eleştirilerle yüzleşmek ve üzerinde çalışmak gerekmektedir. Her kuşak çizgisini gözden geçirmeli ve geçmişe karşı bir duruş sergilemelidir. Her nesil, eleştirel sorgulamaya yönelik epistemolojik, metodolojik ve etik duruşunu ifade etmelidir. Her nesil mevcut ve geçmiş eleştirilere cevap vermelidir. Özeleştiriyi eleştirmenlerimizi dinleyelim. Ancak bunu yaparken, baskın paradigmlar tarafından susturulanların seslerini onurlandırmak için çabalarımızı yenilemeliyiz. Bunu bir iş birliği ve birliktelik ruhu ile karşılıklı özsaygı ile yapalım.

Nitel araştırma uygulamalarının dünyayı olumlu yönde değiştirmeye nasıl yardımcı olabileceğini göstermeye acil bir ihtiyaç vardır. Radikal demokratik bir uygulama biçimi olarak nitel araştırmaların pedagojik, teorik ve pratik vaatlerini sürdürmeye devam etmek gerekir.

Yazarlara ve yaygın kurulu üyelerine davet mektubumuzda şunları belirttik:

SAGE tarafından 2011 yılında yayınlanan dördüncü baskıda olduğu gibi, Kılavuz Kitabı'nı bu alanda gelecekteki çalışmalar için önemli bir kriter olarak görüyoruz. Bir karşılaştırma çalışmasının derecesi onun lisansüstü eğitimdeki statüsüdür. Beşinci baskının, alanınızdaki tüm doktora öğrencilerinin sınavlarına ve tezlerine hazırlanırken elinden bırakmadığı bir kılavuz kitabı olmasını istiyoruz. Ayrıca birçok fakültenin Kılavuz Kitabı'nı bir ders kitabı olarak kullandığını keşfetmekten de memnunuz; Beşinci baskının aynı öğretim ihtiyaçlarını karşılayacağını umuyoruz. Yeni baskı, belirsizlik çağında sosyal adalete adanmış demokratik bir projeyi ilerletmelidir. Hem alanı eleştirirken hem de güncel ve ortaya çıkan önemli temaları, tartışmaları ve gelişmeleri planlarken pratik, somut uygulama konularını ele alacak bölümler yazabilen yazarlarla çalışıyoruz.

Bu, sınıf içinde ve dışında, kamusal ve sivil alanlarda nitel araştırma söylemlerinin özgür bir demokratik toplum yaratmaya ve hayal etmeye yardımcı olmak için nasıl kullanılabilirliğini gösteren beşinci baskının üç yönlü gündemidir. Aşağıdaki bölümlerin her biri, bir şekilde bu bağlantılarla açıklanmıştır.

Bir *Kılavuz kitabı*, tercihen bir alandaki bilginin özünü temsil etmelidir. Bu disiplinin bugününü ve geleceğini tanımlamaya ve şekillendirmeye yardım ederek mevcut literatürü sentezleyen bir kitap olmalıdır. Bir kılavuz kitabı, mevcut söylemlerin geçmişini, bugününü ve geleceğini gösterir. Dünyadaki en iyi bilim adamlarının en iyi düşüncelerini temsil eder. Dönüşlü, kapsamlı, diyalogik ve erişilebilirdir. Yetkili ve kesin-

dir. Konusu açıkça tanımlanmıştır. Yazarları ortak bir çerçeve içinde çalışır. Yazarları ve editörleri, bir alana ve disipline çekidüzen vermeye çalışırlar. Yine de disiplin ve paradigmatik perspektifler boyunca çeşitliliğe saygı duyup onurlandırmaya çalışırlar.

Bir kılavuz kitabı, literatür taramasından daha fazlasını ifade eder. Mezun öğrencilere, emektar akademisyenlere ve alan hakkında bilgi edinmek isteyen akademisyenlere hitap eder. Pratik bilgiye sahiptir. İnsanlara fikirlerden sorgulamaya, sorgulamadan yoruma, yorumlamadan uygulamaya nasıl geçileceğini gösterir. Çalışmasını daha geniş disiplinler ve tarihsel oluşumların içinde konumlandırır. Sosyal adalet konularında bir tavır alır ki bu sadece saf bilimden ibaret değildir. Mütevazıdır. Vazgeçilmezdir. Bu anlayışlar, bu *Kılavuz Kitabı*'nın ilk dört baskısını oluşturmuştur.

Eleştirel sosyal bilim, dışsal dayanağını bilimde veya revizyonist postpozitivist biçimlerinin herhangi birinde değil, daha çok eleştirel pedagoji ve komüniter (toplulukçu) feminizme bağlılıkta arar. Söylem yapıları, kültürel metalar ve kültürel metinler aracılığıyla ve bunlar arasında güç ve ideolojinin nasıl işlediğini anlamaya çalışır. Kelimelerin, metinlerin ve bunların anlamlarının kültürün “ırk, sınıf [ve] cinsiyete ilişkin belirleyici performanslarında” nasıl önemli bir rol oynadığını araştırır (Downing 1987, s. 80).

Kültürü artık sadece yazmıyoruz aynı zamanda uyguluyoruz. Günümüzde birçok farklı nitel araştırma türü var. Çalışmalarımızı değerlendirmek için birden fazla kriterimiz var. Yeni nesil için yeni bir dönemdeyiz. Yeni bir yaklaşım benimseyebiliriz ancak sosyolojik tahayyülden esinlenen eleştirel nitel araştırmanın dünyayı daha iyi bir yer haline getirebileceği inancının arkasında duruyoruz.

Bu Kitabın Düzeni

Bu *Kılavuz Kitabı*, konuları itibarıyla genelden özele, geçmişten bugüne şeklinde düzenlenmiştir. Kısım I, önce sosyal ve eğitim araştırmalarında nitel araştırmanın geçmişi başlar, ardından etik, politika ve eleştirel sosyal bilim geleneklerini ele alarak alanı konumlandırır. Kısım II, günümüzde insan disiplinlerinde nitel araştırmayı yapılandıran ve etkileyen başlıca tarihsel ve çağdaş paradigmlar olarak gördüğümüz şeyleri -açıklıyor. Bölümler, rakip paradigmlarla (pozitivist, postpozitivist, yapılandırmacı, eleştirel teori) başlayıp belirli yorumlayıcı perspektiflere doğru (feminist, eleştirel ırk teorisi, yerli teorisi, eleştirel pedagoji, kültürel çalışmalar, queer / quare teorisi) bir yol izliyor.

Kısım III, bir araştırmacının somut bir çalışmada kullanabileceği temel sorgulama stratejilerini belirginleştirir. Cheek'in nitel araştırmanın pazarlanmasına yönelik sert eleştirisi doğrultusunda bu bölüme katkıda bulunanlar, belirli araştırma stratejilerine yönelik tartışmalarını (durum çalışması, performans etnografyası, etnodrama, yorumlayıcı uygulama, gömülü (grounded) teori, çeşitleme, yeni materyalizm, *testimonio*, eleştirel katılımcı eylem araştırması) sosyal adalet konularıyla ele almışlardır. Bu stratejilerin geçmişi ve kullanımları, Kısım III'teki Bölüm 10'da kapsamlı bir şekilde incelenmiştir.

Yine de yöntem sorunu nitel araştırma çalışmalarının tasarımıyla başlar. Bu her zaman, bir araştırma sorusundan bir paradigmaya veya perspektife ve deneysel dünyaya geçen sosyal olarak konumlanmış bir araştırmacıyla başlar. Bu şekilde konumlandırılan araştırmacı, daha sonra herhangi bir çalışmada kullanılacak çeşitli yöntemleri ele almıştır. Bölüm 13'te, Julianne Cheek, nitel araştırmaları finanse etme pratiği ve politikası ile ilgili soruların, herhangi bir çalışmanın bu noktasında genellikle çok önemli olduğunu gözlemlemiştir. Küresel olarak neoliberal siyasi rejimlerde metodolojik muhafazakarlık ivme kazandıkça nitel araştırma için finansman daha zor hale gelir.

Kısım IV, deneysel verileri toplama ve analiz etme yöntemlerini kapsıyor. Bu kısım, gözetlenen dünyada gözlem, anlatı sorgulama, sanat temelli sorgulama, görüşme, görsel araştırma, edimsel otoetnografi, dijital

çağda çevrimiçi etnografi, konuşma ve metni analiz etme, kurgulanan dünyada odak grupları ve teori ile düşünme bölümlerini içeriyor.

Kısım V, görelilik çağında nitel materyallerin yeterliliğini değerlendirme kriterleri, yorumlama süreci, bir araştırma yöntemi olarak yazma, kanıt politikası, yer anlatıları oluşturma stratejileri, paydaşlarla nitel değerlendirme ve sosyal politikayı değiştirme dahil olmak üzere yorumlama, değerlendirme ve sunum sanatını ve uygulamalarını ele alıyor. Kısım VI'daki iki bölüm, küresel denetim kültüründe nitel araştırmayı ve küresel belirsizlik çağında nitel araştırmanın karşılaştığı kritik sorunları tartışıyor. Bölüm, neoliberal çağda nitel araştırmayla ilgili düşüncelerle sona eriyor.

Bu Yeni Baskının Hazırlanması

Yeni baskıda bir *Kılavuz Kitabı*'nin hazırlanması için farklı bakış açılarına ihtiyaç duyduğumuz bir kez daha ortaya çıktı. Bunu başarmak için, aynı prestije sahip yazarların seçiminde, İçindekiler Tablosunun hazırlanmasında ve her bölümün taslaklarının okunmasında bize yardımcı olan son derece prestijli, uluslararası ve disiplinler arası bir yayın kurulu oluşturduk (bu kitabın başında listelenmiştir). Yayın kurulu üyelerini kendi disiplinlerine açılan pencereler olarak değerlendirdik. Ele alınması gereken temel konular, bakış açıları ve tartışmalar hakkında bilgi topladık. Yayın kurulu üyeleri ve bölüm yazarlarını seçerken disiplin, cinsiyet, ırk, paradigma ve ulusal sınırları aşmaya çalıştık. Böylece yazarların görüşlerini kullanarak disiplinler hakkındaki yanlış bilgilerimizi gidermeyi umduk.

Yeni bölüm önerileri, her bölüm için farklı eğilimler ve farklı bölüm önerileri dahil olmak üzere yayın kurulundan kapsamlı geri bildirimler alındı. Sosyal adalet konularını ele almanın yanı sıra, kendi alanında uluslararası düzeyde tanınan her yazardan tarih, epistemoloji, ontoloji, örnek metinler, temel tartışmalar, rakip paradigmlar ve gelecekle ilgili tahminler gibi konuları ele almaları istendi.

Eleştirilere Cevap Verme

Alandan gelen yoğun reaksiyon bizi memnun etti; özellikle dünyanın dört bir yanından yüzlerce profesörün *Kılavuz Kitabı*'ni öğrencileri için seçmesi memnuniyet vericiydi. Bu kitaba verilen eleştirel tepkilerden de memnun kaldık. *Kılavuz Kitabı*, diyalog için bir alan açtı. Bu diyalog çok gecikmişti. Çoğu kişi alana yaklaşım tarzımızı sorunlu gördü ve bu sorunlar, daha fazla konuşmanın gerektiği yerleri gösteriyor.

Eleştirmenler, desteklediğimiz postmodern dönüşüme karşı birleşerek bunun bilime dayalı araştırma çalışmalarında yeri olmadığını iddia ediyorlar. Postmodernizmin bulguya, kanıta dayalı akıl yürütme zincirlerine, deneysel tasarımlara veya akran değerlendirmesine ilişkin profesyonel normlara sahip olmadığını iddia ediyorlar. Muhafazakâr eleştirmenler, postmodern modelin, kesin sorgulamalara değil, yanlış varsayımlara ve spekülasyonlara dayalı olarak kötü tasarlanmış olduğunu savunuyorlar. Titizlik nitel araştırmalar için zararlıdır ve terk edilmelidir (bu noktaların gözden geçirilmesi için bkz. Erickson, Bölüm 2, bu cilt).

İlk dört baskıya yapılan eleştiriler arasında daha fazla dikkat edilmesi gereken konular arasında şunlar vardı: neoliberalizm, LGBTQ çalışmaları, duygu çalışmaları, sosyal adalet, ekoestetik, mekâna dayalı yöntemler, "nasıl yapılır" tartışmaları, olgu bilim, yazma, yerlilik, portre, sosyal medya ve kamusal etnografi. Diğerleri kılavuz kitabın kapsayıcılığını (yeni gelişmelere, tartışmalara ve feminist araştırmalara olan ilgisini; etik, sosyal adalet, siyaset ve tarihe olan duyarlılığını) övdüler.

Bir, iki, üç ve dördüncü baskılardaki 250'den fazla bölüm yazarından maalesef tek tek bahsedemiyoruz. Hepsi bu ciltlerde bir duruş sergilemişlerdir. Editörler olarak birbiriyle yarışan veya en azından tartışan ideo-

lojileri ve referans çerçevelerini temsil etmeye çalıştık. Bu *Kılavuz Kitabı*, Denzin veya Lincoln'un bakış açısı değildir veya olması da amaçlanmamıştır. Araştırma yapmanın tek bir yolu olduğunu, bizim yöntemimizin en iyisi olduğunu veya sözde eski yöntemlerin kötü olduğunu iddia etmiyoruz. Sadece bunun, mevcut alanı kavramsallaştırmanın bir yolu ve faydalı bulduğumuz bir tercih olduğunu söylüyoruz.

Elbette, *Kılavuz Kitabı* sadece bir kitap değil. Hatta bölümlerinin toplamını bile aşan ve her bölümün hem içinde hem de arasında muazzam çeşitlilik bulunan bir kitap. Okurların kendi alanlarına uygun olanları bulmalarını umuyoruz. Bu alanlarda yeni diyalogların yer alması arzumuzdur. Bu, günümüzde nitel araştırma adı verilen bu alanı oluşturan birçok farklı yorumlayıcı topluluğu birbirine bağlayan nazik, araştırmacı, dostça ve eleştirel bir konuşma olacak. Tutkuya değer veriyoruz, eleştiriye davet ediyoruz ve bir direniş söylemi başlatmaya çalışıyoruz. Uluslararası anlamda nitel araştırmacılar, neoliberal gerçeklik, bilim ve adalet rejimlerine karşı mücadele etmelidir.

Alanı Tanımlama

Nitel araştırma topluluğu, kendilerine ve diğerlerine bu yeni yüzyılın ikinci on yılında günlük yaşamı tanımlayan korkunç koşulları anlamalarına yardımcı olacak eleştirel yorumlayıcı yaklaşımları uygulamaya çalışan, küresel olarak dağılmış/farklı kişilerden oluşan grupları kapsıyor. Bu bireyler yapılandırmacı, eleştirel teori, feminist, yeni materyalist, queer ve eleştirel ırk teorisinin yanı sıra kültürel çalışmaların yorumlama modellerini kullanıyorlar. Kendilerini postpozitivizm, postyapısalcılık ve yeni materyalizm arasındaki sınırda konumlandırıyorlar. Kısım III'te tartışılan araştırma stratejilerinin (durum çalışması, etnografi, etnodrama, fenomenoloji, gömülü teori, biyografik, tarihsel, katılımcı) herhangi birini ve tamamını kullanıyorlar. Yorumlayıcı el işçileri olarak (bkz. Harper, 1987, s. 9, 74; Kincheloe, 2008; Kincheloe, McLaren, Steinberg ve Monzo, Bölüm 10, bu cilt) bu grubun üyeleri, *Kılavuz Kitabı*'nın IV. Kısımındaki bölümlerin yazarları tarafından tartışılan deneysel materyalleri toplama ve analiz etme yöntemlerinin tümünü kullanmakta ustadırlar. Aynı zamanda, yazarlar ve yorumlayıcılar olarak bu kişiler, yazılı çalışmalarını değerlendirmek için pozitivist, postpozitivist, postyapısal, postmodern, materyalist ve postnitel kriterlerle mücadele ediyorlar.⁹

Bu bilim adamları, genel hatlarıyla tanımlanmış uluslararası bir yorumlayıcı topluluğu oluşturuyorlar. Neyin "iyi" ve "kötü" ya da bayağı veya özgürleştirici, rahatsız edici bir analiz ve yorum oluşturduğu üzerinde yavaş yavaş fikir birliğine varırlar. Tüm olayların ve anlayışların etkileşimsel ve maddi uygulamalar yoluyla söylem, konuşma, yazı, anlatı, bilimsel makaleler ve sahadan gerçekçi, postrealist ve posthümanist masallar aracılığıyla gerçekleştirildiğini ve gerçeğe dönüştürüldüğünü anlayarak "gerçek" ile inşa edilen arasındaki ayrıma sürekli meydan okurlar. Bu grup, çalışmalar arasındaki sınırları aşan (ırk, etnik, dini ve kadın çalışmaları; sosyoloji; tarih; antropoloji; edebi eleştiri; siyasal bilim; ekonomi; sosyal çalışma; sağlık hizmeti; eğitim) disiplinlerarası ve ulus ötesi oluşumların hem merkezinde hem de sınırlarında çalışır. Bu çalışma, bakış açısında sessiz bir değişiklik, disiplinlerarası bir konuşma ve uygulama, politika ve alışkanlıklarda pragmatik bir değişiklik ile karakterizedir.

Bu noktada (neoliberalizm, denetim kültürleri, pragmatizm ve posthümanizm arasındaki sıkıntılı ve sorunlu dönüm noktasında) sessiz bir devrim gerçekleşiyor. Bu devrim, temsil politikası, mevcudiyet politikası, bir metinde neyin temsil edildiğini ve nasıl yargılanması gerektiğini soran bir politika ve bizzat eleştirel sorulama kavramını eleştiren bir politikayla tanımlanıyor. Metnin dünyayı yansıtmadığını bilerek saf realizm dünyasını terk ettik. Dahası, bir metnin kendisine karşı yargılanacağı bir dış dünya veya nihai belirleyici (örneğin yaşanmış deneyim) yoktur.

Pragmatizm, postrealist geleneğe sıkı sıkıya bağlı olan teorik ve felsefi bir mesele olduğu için bu konuşmanın merkezinde yer alır. Bu nedenle, uygulama ve yöntemi düşünme ve müzakereci eyleme göre ayrıcalıklı kılan

teorik bir savdır. Aslında, postmodernizmin kendi başına, gözlemden ziyade söyleme veya metni ayrıcalıklı kılma eğilimi yoktur. Bunun yerine, postmodernizm (ve postyapısalcılık), gözlemlere (veya diğer alan çalışması yöntemlerine) katıldığımız kadar söylem ve performansa da ciddiyetle katılmamızı ve söylemlerimizin, gözlemlerimizi bizimle sahada olmayanlarla paylaşmanın araçları olduğunu kabul etmemizi sağlayacaktır.

Söylemlerin gizli güçlerini tanımamıza iştirak eden kaygı, tam olarak bizi postmodernizmin eşliğinde bırakan şeydir ve hepimize dokunan soruların ortaya çıkışına işaret ediyor. Çağdaş nitel, yorumlayıcı araştırma, birbirine rakip söylem alanları içinde bulunmaktadır. Alanın mevcut tarihçesi 7 ve 8. evreleri (ve 9. olarak da gelecekteki evreyi) kapsıyor. Birbiriyle yarışan ve birbirini tanımlayan bu evrelerin hepsi şimdiki zamanda cereyan etmektedir. Bu söylem aynı anda birkaç yönde ilerliyor. Bu, nitel araştırma yöntemleri için eşzamanlı olarak yeni alanlar, yeni olanaklar ve yeni oluşumlar yaratma etkisine sahiptir.

Nitel araştırmalarının çağdaş posthümanist, postmodern, postyapısal versiyonlarını politik doğruluk, radikal görecelik ve benliğin anlatılarıyla bir görüp onları marjinalleştiren ve politikleştirenler var. Kimileri bu *Kılavuz Kitabı'nı*, "gerçek" dünyayı nasıl inceleyeceğimizi anlatan metinlere yeterince saygı göstermediğini öne sürerek eleştirebilir. Yine de diğerleri, Chicago okuluna veya çok yakın geçmişteki biçimsel, analitik, gerçekçi versiyonlara dönerek bu çalışmanın tercih edilen, standart fakat esnek bir versiyonunu çıkarmaya çalıştılar. Söylemin gözlemden üstün tutulmasının yorumlayıcı çalışmayı değerlendirmek için yeterli kriterler sağlamadığını iddia ederek sadece ses ve yorumla ne yapacağını merak eden kimi çevreler oluşumu içeriden eleştirirdi. Birçoğu kendi çalışmalarını değerlendirmek için normatif bir çerçeve talep ediyor. Ancak bu arzuların hiçbiri yakın zamanda tatmin edilemeyecek. Çekişme, çelişki ve felsefi gerilimler, bu konulardan herhangi biri üzerinde fikir birliğine varılmasını fayda sağlamaz.

Her bölüm bir alt alandaki geçmişi tanımlasa da burada tarihi derlemiyoruz. Amacımız, nitel araştırma yöntemlerinin bundan on yıl sonra konumlanacağı geleceğe işaret etmektir. Elbette, alanın çoğu hâlâ daha önceki tarihsel evrelerin tanımladığı çerçeveler içinde çalışmaktadır. Bu nasıl olması gerektiğidir. Eleştirel yorumlayıcı, nitel araştırma yapmanın tek bir yolu yoktur. Siyasi olarak yüklü ve zorlu bir geleceğe doğru ilerlerken hepimiz şimdiye sıkışmış, geçmişe karşı çalışan yorumlayıcı el işçileriyiz.

Nitel Araştırma Yöntemlerine Yönelik Farklı Tanımlar

Nitel araştırma çalışmalarının açık uçlu doğası, tüm çalışmaya tek bir paradigmayı empoze etme girişimlerine karşı direnç oluşturur. Birden çok yorumlayıcı proje var (örneğin, yerli bilim adamlarının yürüttüğü sömürgelikten arındırma yönetsel proje ve eleştirel pedagoji teorileri; yeni materyalizm ve performans (oto)etnografya; bakış açısı epistemolojileri ve eleştirel ırk teorisi; eleştirel, kamusal, şiirsel, queer, yerli, psikanalitik, materyalist, feminist ve refleksif etnografyalar; çeşitli türlerin gömülü kuramcıları; etnometodolojinin birçok akımı; abelist; LGBTQ, Afro-Amerikan, LatCrit ve bilim-teknoloji çalışmaları; postmodern ve neopragmatik Marksizm; ve ulus ötesi kültürel çalışmalar projeleri).

Nitel araştırmalarının bu versiyonlarının her birinin genel odak noktası aynı anda beş yönde hareket eder: (1) "yorumlayıcı teori vasıtasıyla sapma" ve yerel siyaset; (2) temsil siyasetinin analizi ve başta edebi ile kültürel formların metinsel analizleri olmak üzere onların üretimi, dağıtımı ve tüketimi; (3) (oto) etnografik nitel çalışma ve bu formların günlük yaşamda temsili; (4) sınıfta ve yerel toplulukta etkileşimli olarak eleştirel kültürel analizle ilgilenen yeni pedagojik ve yorumlayıcı uygulamaların araştırılması ve (5) toplumsal adaletsizlikleri gideren ve henüz olmayan bir radikal demokrasiyi hayal eden (Weems, 2002, s. 3) bir ütöpik olasılık politikası (Madison, 1998).

Kimin Devrimi?

Özetlemek gerekirse, birkaç bölümden oluşan tek bir tez, nitel araştırma metodolojisi alanının bugün nerede olduğuna dair okumamızı düzenliyor. Birincisi, bu proje değişti çünkü nitel araştırmanın akademi içinde ve dışında karşı karşıya olduğu dünya değişti. Aynı zamanda her yerde yorumcu araştırmacıların artan karmaşıklığı nedeniyle hem teorik hem de metodolojik bir değişim yaşandı. Ayrılık ve farklılık, şiddet ve terör küresel ekonomi politikasını tanılamaktadır. Bu, sömürge sonrası ya da yeni sömürgeci bir dünyadır. Araştırmanın odağı olarak ulusun veya yerel grubun ötesinde düşünmek gerekir.

İkincisi, elektronik dünya ekonomisindeki diğer metalar gibi burası etnografik metinlerin dolaştığı bir dünyadır. Etnografya, neomodern dünyanın en önemli söylemlerinden biri olabilir. Ama eğer böyleyse, geleneksel, gerçekçi nitel araştırmayla bile etnografinin kastettiği şeyi hafife almak artık mümkün değil; aslında geleneksel etnografik metin ölü olabilir (bkz. Snow, 1999, s. 97; Erickson, Bölüm 2, bu cilt). Küresel ve yerel hukuki süreçler, post etnograf ile onun hakkında yazdıkları şeyler arasındaki kişisel ve kurumsal mesafeyi yok etti. Çalıştıklarımız hakkında yaptığımız alan notlarına “sahip değiliz”. Herhangi birini veya herhangi bir şeyi incelemek için tartışmasız bir yetkimiz yok. Şimdi konuların nasıl yazıldığı sorgulanıyor ve birden fazla etnograf mahkemeye çıkarıldı.

Post etnograf diyoruz çünkü Erickson’un (Bölüm 2, bu cilt) bize hatırlattığı gibi,

Bana öyle geliyor ki, kendisine yöneltilen eleştirinin süresi ve gücü göz önüne alındığında, okuyucuya açık bir tarafsızlıkla konuşan her şeyi bilen anlatıcısı ile beraber tam gelişmiş gerçekçi etnografik monografi artık sorumlu bir şekilde uygulanabilecek bir raporlama türü olmaktan çıkar. (s. 59).

Post etnograf ve post etnografik bir yerdeyiz(alandayız).

Üçüncüsü, bu cinsiyet temelli bir proje. Feminist, sömürgecilik sonrası ve queer teorisyenler, etnografin cinsiyet ayrımı gözetmeyen (veya erkeksi) benliğini gerçekçi bir hikâye içinde konumlandıran heteroseksüel, anlatı etnografik metninin geleneksel mantığını sorgular. Bugün, sağlamaştırılmış bir etnografik kimlik yok. Etnograf, melez bir gerçeklik içinde çalışır. Deneyim, söylem ve kendini anlama; ırk, etnik köken, milliyet, cinsiyet, sınıf ve yaşla ilgili daha geniş kültürel varsayımlarla çatışır. Belirli bir kimlik asla mümkün değildir; etnograf her zaman “*Ben kim değilim?*” diye değil “*Ne zaman, nerede, nasılım?*” diye sormalıdır (Trinh, 1992, s. 157).

Dördüncüsü, nitel araştırma bir sorgulama projesi olmakla beraber aynı zamanda ahlaki, alegorik ve terapötik bir projedir. Etnografya, insan deneyiminin kayıt altına alınmasından daha fazlasını kapsıyor. Etnograf, kültürel farklılığı ön plana çıkaran veya başka bir kültürü canlandırmaktan daha fazlasını içeren küçük ahlaki hikâyeler yazar. Araştırmacının öyküsü, William Faulkner’ın (1967, s. 724) ifadesini kullanacak olursak, 21. yüzyılın ilk yıllarında erkeklerin ve kadınların direncine ve galip gelmelerine yardımcı olacak bir dayanak olarak yazılmıştır.

Beşincisi, nitel araştırma alanı sürekli kırılmalar ve kopmalarla tanımlanırken, çalışmaya bir eksen değişmesi bulunmaktadır: sosyal dünyayı, etkileşim halindeki bireyin bakış açısından incelemek için bariz bir insancıl ve sosyal adalet bağlılığı. Feminist, klinik, etnik, eleştirel, queer, eleştirel ırk teorisi ve kültürel araştırmalar araştırmacılarının sahip olduğu liberal ve radikal eylem siyaseti bu ilkedden hareket eder. Çok sayıda yorumlayıcı topluluk artık nitel araştırma alanında meşgulken, hepsi bu tek noktada birleşmişlerdir.

Altıncı olarak nitel araştırmanın yedinci ve sekizinci evreleri, yorumlayıcı akademisyenlerin yukarıdaki varsayımları uygularken yaptıkları çalışmalarla tanımlanacaktır. Bu evreler, 21. yüzyılda nitel araştırmanın dönüşümlerine zemin hazırladı. Son olarak, yazarların metinlerini başkaları için icra etmesiyle nitel sorgulamada devamlı bir performans dönüşü bekliyoruz.

Kılavuz Kitabın Hikâyesi

Bunun gibi bir kitabın hazırlanmasında karşılaşılan zorlukların çoğu, bu büyüklükteki herhangi bir proje için geçerlidir. Diğerleri, bu tarihsel zamanda bu alanda işleyen temel gerilimler ve çelişkiler ile belirlendi. Bir, iki, üç ve dördüncü baskılarda olduğu gibi, “doğru” bölüm yazarı müsait değil, çok meşgul ya da kendini fazla adamıştı. Sonuç olarak hayal ettiğimizden daha “haklı” olduğu ortaya çıkan başka kişileri arayıp bulduk. Çok az bağlantı ele almaya çalıştığımız birçok disiplinle örtüşüyordu. Bir yayın kurulu üyesi, bize farkında dahi olmadığımız bir yönü gösterdiğinde şanslıydık.

Bu sefer konu hakkında bilgi sahibi olmamıza rağmen, kimin ne yapması gerektiği konusunda çok az bilgiye sahip olduğumuz alanlar hâlâ vardı. Kendimizinki de dahil olmak üzere disiplinler ve kuşaksal dar görüşlerle karşılaştık ve farklı yorumlayıcı topluluklar içinde her bir konumuzu çevreleyen ayrı gelenekler olduğunu keşfettik. Bu farklılıkların nasıl kapatılacağını bilmek çoğu zaman zordu ve çözümlerimiz genellikle yetersizdi. Ayrıca disiplin, cinsiyet; epistemolojik, ırksal, etnik, kültürel ve ulusal inançlar, sınırlar ve ideolojilere dayanan çeşitli farklı konular hakkında çok farklı düşünme tarzlarıyla başa çıkmak zorunda kaldık.

Çoğu durumda, bir bölümü kimin yazması gerektiği veya bir bölümün nasıl yazılması veya değerlendirilmesi gerektiği konusunda istemeden siyasi tartışmalara girdik. Bu anlaşmazlıklar, açıkça bu projenin siyasi doğasına ve her bölümün gerçek olmasa da çoklu yorumlar için potansiyel bir yer olduğu gerçeğine işaret ediyordu. Çoğu zaman, yoğun duygu yüklü alanlarda müzakere etmeye ve yolumuza devam etmeye çalışırken anlam siyaseti devreye girdi. Birden fazla vesileyle hem bir yazarla hem de bir yayın kurulu üyesiyle anlaşmazlık yaşadık. Ne yazık ki, bazı durumlarda incittik ve hatta belki de uzun süredir devam eden arkadaşlıklara zarar verdik. Böyle anlarda af diledik. Geriye dönüp baktığımızda, bugün farklı yapacağımız pek çok şey var ve verdiğimiz zarar için özür dileriz.

Yazarlarımız ve danışmanlarımızın yanı sıra *teori*, *paradigma*, *epistemoloji*, *yorumlayıcı çerçeve*, *deneysel materyallere karşı veri*, *araştırma stratejileri* gibi terimlere getirmek istediğimiz anlamlarla boğuştuk. Nitel araştırma teriminin birçok farklı insan için farklı şeyler ifade ettiğini keşfettik.

Bu kadar sayfaya rağmen kapsamlı olma hedefinden vazgeçtik. Yazarlarla son tarihler ve onlara vereceğimiz sayfa sayısı konusunda uğraştık. Yazarlarla bölümlerini nasıl kavramsallaştıracakları konusunda da tartıştık ve bizim için net olanın bir şeyin başkaları için ille de net olmadığını gördük. Bir bölüm bittiğinde de mücadele ettik ve revizyon istediğimizde yazarlarımızdan sürekli hoşgörü bekledik.

Kılavuz Kitabını Okuma

Bu kitaba yönelik kendi eleştirimizi yazacak olsaydık, içinde gördüğümüz eksikliklere işaret ederdik ve pek çok açıdan bunlar önceki baskılardakiyle aynıdır. Bunlar, kendi disiplinlerimizin (sosyoloji, iletişim ve eğitim) perspektiflerine aşırı güven ve uluslararası yerel topluluktan daha fazla akademisyeni dahil edememeyi içeriyor. Eleştirel ve yerel sorgulamanın kesişimine ilişkin ayrıntılı bir incelemeye sahip olmadığımız gibi ağlara ve büyük veri hareketine yeterince dikkat göstermiyoruz. Bu sorunların çoğundan kaçınmak için çok çalıştık. Öte yandan, dördüncü baskıda mevcut olan bazı sorunları ele aldık. Uygulamalı nitel çalışmanın daha fazla alanına yer vermek için büyük çaba gösterdik. Farklı bölüm yazarları arasında diyalogu başlatmaya yardımcı olduk. Diğer disiplinlerden, özellikle antropoloji ve iletişimden daha fazla ses için alan yarattık, ancak yine de renkli insanları ve Üçüncü Dünya'yı temsil eden sesler konusunda eksikliklerimiz oldu. Avrupa ve Kuzey Amerika dışından ve İngilizce bilmeyen daha fazla konuşmacıyı dahil etmek isterdik. Okuyucu olarak siz, farkına varmadığımız başka konuları vurgulayan bu kitaba muhtemelen bir tepki vereceksiniz.

Bunların hepsi *Kılavuz Kitabı*'n ve nitel araştırma yapmanın doğasında var. Bu kılavuz kitap sosyal bir yapı, karmaşık bir teatral performans, bir etnodram, sosyal olarak canlandırılmış ve birlikte yaratılmış bir şeydir ve maddi bir biçimde var olmasına rağmen kuşaklar boyunca akademisyenler ve yüksek lisans öğrencileri onu kullandıkça, uyarladıkça ve ondan ek metodolojik, paradigmatik, teorik ve pratik çalışmalar başlattıkça, şüphesiz sonraki yinelemelerde yeniden oluşturulacaktır. Bu nihai bir açıklama değildir. Bu bir başlangıç noktası, yeni düşünce ve yeni çalışma için bir sıçrama tahtası, taze ve hassas olan ve disiplinlerimizin sınırlarını bulanıklaştıran ama her zaman daha büyük insan projesine ilişkin anlayışımızı keskinleştiren bir çalışmadır.

Tüm güçlü yanları ve kusurlarıyla beşinci edisyonundaki bu projenin, insan disiplinlerindeki nitel araştırmanın artan olgunluğuna ve küresel etkisine katkıda bulunacağını umuyoruz. Ayrıca asıl amacımıza uygun olarak, bu durumun kendi çalışmalarınızı nitel araştırma geleneğine ve onun radikal demokratik bir projedeki merkezi konumuna daha iyi yerleştirmenize olanak tanıyarak sizi nitel araştırmanın artık kendi başına bir çalışma alanı oluşturduğuna ikna etmesini umuyoruz. Eğer böyle bir şey olursa hepimize iyi hizmet eden bir çalışma yapmayı başarmış olacağız.

Teşekkür

Bu *Kılavuz Kitabı*, zamanlarını ayıran, tavsiyeleri ve her zaman nazik önerileri olan yazarları ve yayın kurulu üyeleri olmadan var olamazdı. Baş sayfada isimleri listelenen yazarlara ve yayın kurulu üyelerine teşekkürü bir borç biliriz. Bu kişiler, projeye tüm süreçte katkılarını esirgemediler.

Bu *Kılavuz Kitabı*, SAGE'deki editörlerimizin ve yayıncılarımızın (Michele Sordi, Vicki Knight ve Helen Salmon) yardımı, desteği, bilgeliği ve teşvikleri olmadan asla mümkün olamazdı. Onların bu alana, alanın tarihine ve çeşitliliğine olan hâkimiyeti olağanüstü. Bu projenin nasıl olması konusundaki fikirleri son derece değerliydi. Onların enerjisi ilerlememizi sağladı. Dahası, ne zaman bir sorunla karşılaşsak, yardımı ve iyi huylu mizahıyla Helen imdadımıza yetişti.

James Salvo'ya da teşekkür etmek istiyoruz. Organizasyon becerileri, nazik esprisi, şefkati ve bu genişleyen alanı kavrayışı efsanevidir. İyi mizah anlayışı ve zarafeti, işleri rayına soktu. O olmasaydı bu proje asla tamamlanamazdı.

SAGE Yayınları'ndaki şu kişiler bu projenin prodüksiyon aşamasına geçmesine yardımcı oldu: Olivia Weber-Stenis, Gillian Dickens ve Chelsea Pearson. Onlara ve Theresa Kay ile Naomi Linzer'e redaksiyon ve indeksleme aşamalarındaki mükemmel özverileri için son derece minnettarız. Katherine Ryan, gelen eleştirileri dinleyip olağanüstü sabır, hoşgörü ve destek göstererek Norman'a yardım etti.

Son olarak fazladan rehberliğe ihtiyaç duyduğumuzda bize uzmanlık sunmak ve eleştirileride bulunmak için zaman ve enerjilerini harcayan başka bir grup insan daha var. Onların yardımı olmasaydı, bu ciltte temsil edilen çeşitli gelenekleri, perspektifleri ve yöntemleri tam olarak anlayamazdık. Aşağıda ismi anılan değerli okuyuculara da önemli katkılarından dolayı teşekkür etmek istiyoruz: Virginia Olesen, Adele Clarke, Mirka Koro-Ljungberg, Michelle Fine, Gaile Cannella, Bryant Alexander, Susan Chase, George Kamberelis, Susan Finley, Stacy Holman Jones, Peter McLaren, Johnny Saldana ve Harry Torrance.

Norman K. Denzin
Illinois Üniversitesi

Yvonna S. Lincoln
Texas A&M Üniversitesi

Notlar

1. Kuzey Amerika'da nitel araştırma birkaç tarihsel uğrak veya aşamadan geçmiştir: geleneksel (1900-1950), modernist veya altın çağ (1950-1970), bulanık türler (1970-1980), paradigma savaşları (1980-1985) temsil krizi (1986-1990), postmodern (1990-1995), deney sonrası araştırma (1995-2000), metodolojik olarak tartışmalı şimdiki zaman (2000-2004), paradigma çoğalması (2005-2010) ve denetim odaklı akademi (2010-2015) ile eleştirel araştırmanın kamusal alanda sesini bulduğu belirsiz, ütopyik bir gelecekte (2016-) yöneticiliğe karşı savaşan parçalanmış, post-hümanist şimdiki zaman. Bu anlar şimdiki zamanda örtüşüyor ve bir arada var oluyor (bkz. Denzin & Lincoln, 2005, s. 2-3).
2. Bugün Amerika Birleşik Devletleri (ve İngiltere) için liste çok uzun. Dergilerin çoğu Sage tarafından yayınlanmaktadır: *Qualitative Inquiry*, *Qualitative Health Research*, *Qualitative Research*, *Qualitative Social Work*, *Cultural Studies Critical Methodologies*, *Journal of Contemporary Ethnography*, *Discourse Studies*, *Discourse and Society*, *Ethnography*, *and Field Methods*. *Other important journals include the International Journal of Qualitative Studies in Education*, *Anthropology and Education*, *Communication and Critical/Cultural Studies*, *Text and Performance Quarterly*, *and The International Review of Qualitative Research* (Bazı önemli nitel dergilerin bir listesi için Allen, 2016, s. 42'ye bakınız).
3. Yine, Sage'den - *Nitel Araştırma, Gömülü Teori, Etnografi, Görüşme, Anlatı Sorgulama, Performans Çalışmaları ile Eleştirel ve Yerli Metodolojileri Kılavuz Kitapları*.
4. Görünüşe göre Sage, durum çalışması, görüşme, İnternet araştırması, etnografi, odak grupları, görsel veriler, konuşma analizi, gözlem, katılımcı eylem araştırması, etik, nitel tasarım ve analiz, yaşam öyküsü ve yorumla yıcı biyografi dahil olmak üzere düzinelerce metin içeriyor. (Bkz. Staller, Block & Horner, 2008; Allen, 2016, s. 20-21).
5. International Association of Qualitative Inquiry ve American Educational Research Association (AERA) 'nın seçkin nitel tez ödülleri dahil.
6. QUALSIG of AERA için Yıllık Egon Guba Seçkin Konferansı dahil.
7. Birinci Uluslararası Nitel Araştırma Kongresi'nin son günü olan 7 Mayıs 2005'te, Illinois, Urbana'da Uluslararası Nitel Araştırma Birliği (IAQI) kuruldu. IAQI, yalnızca nitel araştırmanın bilimsel olarak tanıtılmasına, temsiline ve küresel gelişimine adanmış ilk uluslararası dernektir. Şu anda, IAQI, dünya çapında 75 ülkeyi temsil eden 20.000'den fazla delegeden oluşan bir listeye sahiptir. Oceana, Afrika, Kuzey ve Güney Amerika, Karayipler, Avrupa, Orta Doğu, Japonya, Kore ve Çin'de 200'den fazla ortak çalışma sahası ile profesyonel ilişkiler kurmuştur (bkz. İcqi.org). IAQI Bülteni ve California Üniversitesi Yayınları tarafından yayınlanan kongre dergisi *The International Review of Qualitative Research*'te üç ayda bir yayınlanmaktadır.
8. Karma yöntem araştırması, Teddlie ve Tashakkori'nin üçüncü akımıdır. İlk akım nicel araştırmadır ve ikincisi nitel araştırmadır. Üçüncüsü ise nicel ve nitel tartışmalara aracılık eden bir orta yol sunar (Teddlie & Tashakkori, 2011).
9. Bu kriterler, post-pozitivistler tarafından onaylananlardan (geçerlilik ve güvenilirliğe ilişkin varyasyonlar), araştırmacılar ile çalıştıkları arasında etik açıdan sorumlu ilişkiler oluşturan işbirlikçi, çağrıştıran performans metinlerini vurgulayan post-yapısall feminist bakış açısı endişelerine kadar uzanır.

Kaynakça

- Allen, M. (2016). *Essentials of publishing qualitative research*. Walnut Creek, CA: Left Coast Press.
- Clarke, A. E., Friese, C., & Washburn, R. (2015). Introducing situational analysis. In A. E. Clarke, C. Friese, & R. Washburn (Eds.), *Situational analysis in practice: Mapping research with grounded theory* (pp. 11–75). Walnut Creek, CA: Left Coast Press.
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2005). Introduction: The discipline and practice of qualitative research. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *The SAGE handbook of qualitative research* (3rd ed., pp. 1–32). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Downing, D. B. (1987). Deconstruction's scruples: The politics of enlightened critique. *Diacritics*, 17, 66–81.
- Eliot, T. S. (1943). *Four quartets*. New York: Harcourt, Brace & Co.
- Faulkner, W. (1967). Address upon receiving the Nobel Prize for Literature. In M. Cowley (Ed.), *The portable Faulkner* (Rev. and expanded ed., pp. 723–724). New York: Viking.
- Harper, D. (1987). *Working knowledge: Skill and community in a small shop*. Chicago: University of Chicago Press.
- Hatch, A. (2006). Qualitative studies in the era of scientifically-based research: Musings of a former QSE editor. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 19, 403–409.
- Jameson, F. (1990). *Signatures of the visible*. New York: Routledge.
- Kincheloe, J. (2008). *Critical pedagogy primer*. New York: Peter Lang.
- Madison, D. S. (1998). Performances, personal narratives, and the politics of possibility. In S. J. Dailey (Ed.), *The future of performance studies: Visions and revisions* (pp. 276–286). Washington, DC: National Communication Association.
- Snow, D. (1999). Assessing the ways in which qualitative/ethnographic research contributes to social psychology: Introduction to special issues. *Social Psychology Quarterly*, 62, 97–100.
- Staller, K. M., Block, E., & Horner, P. S. (2008). History of methods in social science research. In S. N. Hesse-Biber & P. Leavy (Eds.), *Handbook of emergent methods* (pp. 25–54). New York: Guilford.
- Teddle, C., & Tashakkori, A. (2011). Mixed methods research: Contemporary issues in an emerging field. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *The SAGE handbook of qualitative research* (4th ed., pp. 285–300). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Trinh, T. M. (1992). *Framer framed*. New York: Routledge.
- Weems, M. (2002). *I speak from the wound that is my mouth*. New York: Peter Lang.

Çeviri Önsözü

Değerli okurlar,

1990'lı yılların ortalarından sonra yavaş yavaş gündeme gelen yorumlayıcı paradigmaya dayalı nitel araştırma modelinin etkisiyle Türkiye'de sosyal bilimlerde (özellikle eğitim bilimleri alanında) uzun yıllardır devam eden pozitivist paradigmaya dayalı nicel araştırma modelinin farklı bir ivme kazandığı görülebilmektedir. Hatta yıllar öncesinde nicel araştırma modeline göre düzenlenmiş araştırmaların yöntemlerinde hiç rastlanılmayan (deneysel desen hariç) nitel araştırma modeline ait kavramlara günümüzde hazırlanan araştırmalarda sık sık rastlanmaya başlanmıştır (örneğin; desen, amaçlı örneklem vb). Bu gelişmeler nitel araştırma modelinin günümüzde ilgili literatürde oldukça etkili şekilde kullanıldığının ve tercih edildiğinin bir göstergesidir.

Nitel araştırmanın pek çok boyutunun (örneğin; özellikleri, felsefi temelleri, model ve desenleri, katılımcıların belirlenmesi, veri toplama araçlarının tespiti, geçerlik ve güvenilirlik konuları vb.) zengin örneklerle açıklayarak kapsamlı bir şekilde ele alan bu eser, nitel araştırma alanında önemli bir başyapıt olarak kabul edilmektedir. Ülkemizde pek çok alanda hazırlanan akademik çalışmalarda nitel araştırmaların sayısının giderek arttığını göz önünde bulundurduğumuzda böylesine önemli bir eserin Türkçemize kazandırılması projesinin nitel araştırma modelinin daha iyi anlaşılabilir ve kullanılması/uygulanması yönünde tüm ilgililere katkı sağlayacağını düşünmekteyiz.

Bu kitap toplam 6 kısım ve 42 bölümden oluşmaktadır. Böylesine kapsamlı bir kitapta yer alan her bir kısım ve bölüm farklı akademisyenler/çevirmenler tarafından çevrildiğinden ortak bir dil kullanımını sağlamak amacıyla, çeviri sürecinde kitapta yer alan terimlerin Türkçe karşılıklarının ortak kullanımının sağlanabilmesi yönünde, her kısım ve bölüm için indeks oluşturulması sağlanmıştır. Bölümlerin çeviri süreci tamamlandıktan sonra her bir kısım/bölüm çevirisi kitapta kısmı/bölümü olan başka bir akademisyene/çevirmene gönderilmiş ve ayrıntılı bir şekilde incelenmesi istenmiştir. Bu inceleme süreci sonrasında da tüm kısımlar/bölümler editörlerin kontrolünden geçmiştir. Böylece kitabın bütününde hem ortak dilin kullanılması hem de kavramsal bütünlüğün sağlanması gibi konularda ortaya çıkabilecek problemlerin minimum düzeye indirilmesi sağlanmıştır.

Çok değerli bilim insanları Norman K. Denzin ve Yvonna S. Lincoln tarafından yazılmış olan ve "Bilimsel araştırma teknikleri" alanında baş eserlerden biri olan bu kitabın İngilizce sürümü yıllardır kullanılmaktadır. Ancak bu eseri Türkçemize kazandırarak, bilimsel araştırma teknikleri alanında lisans ve özellikle lisansüstü eğitim alan öğrencilerin yanı sıra alana ilgisi olan tüm okurların yararlanabilmelerine olanak sağlayacak olmaktan dolayı memnuniyetimizi ifade etmek isteriz.

Kitabın çevirisine katkı sağlaması amacıyla teklifte bulunduğumuz ve bizleri kırmayarak çalışma yoğunluklarına rağmen ve ayrıca COVID-19 pandemi döneminin sorunlarına rağmen bu ekipte görev alan tüm akademisyen/çevirmenlere saygı ve sevgilerimizi açık yüreklilikle belirtmek istiyoruz. Emeklerinize sağlık, iyi ki varsınız! Ayrıca kitabın Türkçemize kazandırılması teklifini yapan VİZETEK yayın koordinatörü değerli Ferit RESULOĞULLARI beyefendiye ve kitabın baskıya hazırlanması konusunda desteklerini sağlayan değerli Sadık HANGÜL beyefendiye teşekkürlerimizi belirtmek isteriz.

Çeviri sürecinde gerek fiziki özellikler açısından gerek akademik anlamda orijinal metne sadık kalınmıştır. Kitabın çeviri sürecinde her ne kadar tüm ekip olarak titiz çalışmış olsak da dikkatlerden kaçan hata veya eksiklikler olabilecektir. Bu noktada siz değerli okuyucular; kitabın ilerleyen süreçlerde hazırlanacak olan Türkçe yeni baskılarına yönelik tespit, görüş ve önerilerinizi gulayekici@yahoo.com ve sycinar@yahoo.com e-posta adreslerimize iletirseniz çok memnun oluruz.

Kitabın tüm çalışma alanları olmak üzere sosyal bilimler ve özellikle de eğitim araştırmaları alanındaki Türkçe literatüre, bilimsel araştırma yöntemleri dersini veren özverili öğretim elemanlarına, lisans, yüksek lisans, doktora öğrencilerine ve bilimsel araştırma yöntemleri konusuna ilgisi olan tüm okuyuculara katkı sağlarnasını ümit ediyoruz.

Tüm çeviri ekibi adına

Prof. Dr. Gülay EKİCİ ve Dr. Öğr. Üyesi Sabahattin YEŐİLÇİNAR